

П. Костенко.

ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ГОРОЖАНСЬКОЇ ВІЙНИ І ЗАХОДИ ДО ЇЇ ВІДРОДЖЕННЯ.

(Розвідка написана для "Українських Робітничих Вістей".)

(Продовжене.)

Брак продовольчих засобів, що знов починав дошкуляти, знов підкосив каміновуглеву промисловість на Україні! Технічний стан, хоч і був таким же тяжким, як і в 1920 році, все-ж давав можливість коли не піднести вгору, то хоч затримати місячне добування вугля на 30—35 мільйонах пудів; робітників, хоч і було мало, особливо кваліфікованих, а все-ж їх було досить для того, щоб використати всі технічні можливості копалин.

Добутого в червні та липні вугля ледви хватало на власні потреби Донецького басейну. Нічого було їсти — не було сил робити! Довелося якнайвигідніше застосувати, щоб охоронити промисловість від цілковитого занепаду, щоб не допустити до загибати водю хоч краплину, цінніших, найнеобхідніших копалин. Тяжкий, жорстокий фронт боротьби робітників з природою!

3 осені почали надходити в Донецький басейн продовольчі продукти. З серпня місяця 1921 року добування вугля знов почало оживлятися, а з вересня в сім місяців було добуто 11,259.000 пудів. У вересні було добуто вже 18,416.000 пудів, в жовтні — 35 мільйонів пудів, в листопаді — 42 мільйони пудів.

За цей час відбудилися такі зміни в робочій силі та в продуктивності праці в Донецькому басейні: на 1. січня 1921 року в копалинях працювало 131 тисяча робітників; число їх весь час зростало і досягло в березні 136 тисяч. З цієї кількості робітників почала зменшуватися: хто їхав в село на працю, а хто тікав з голоду. Особливо зменшилася була кількість "забойщиків": в березні їх було 17.596 чоловік, а в кінці червня — 3.743. Трудова дисципліна і відданість праці впала. Коли в січні 1921 року відданість праці вносила для звичайного робітника 177 пудів, а для забойщика — 1.371 пудів, то в червні вона була — 140 пудів для робітника і 1.297 пудів для забойщика. А в червні-ж місяці 1913 року відданість праці звичайного робітника виносилася 759 пудів, тобто була більшою майже в п'ять з половиною разів.

Продовольча справа все гіршала й гіршала і копалині порожілилися все дужче й дужче. На 1. жовтня зменшено робітників в копалинях до 143

тисяч чоловік; на праці залишалося менше двох третин попередньої (мартової) кількості. Відданість праці впала в липні — для робітника до 73 пудів в місяць для забойщика — до 807 пудів.

Починаючи з серпня 1921 р., добуване камінного вугля все збільшувалося і в грудні місяці було добуто вже біля 53 мільйонів пудів на одних тільки великих державних копалинях, не рахуючи дрібних копалин, аданих в аренду. В той же час йшло зменшення тої кількості вугля, яка йшла на власні потреби копалинь, а се вело до утворення великих запасів вугля. Продуктивність праці робітників підвищилася в останні три місяці 1921 року в два рази, в порівнянні з продуктивністю в сім місяців в 1920 році.

На жаль сей успіх було тоді-ж майже цілком анульовано руїною залізничного транспорту. З Донецького басейну вдалось вивезти менше половини здобутого вугля — 55,583.000 пудів, (майже стільки, скільки було вивезено в 1920 році). Так в копалинях утворилися великі іклади, чи власне небезпечні запаси вугля, якого не можна використати і яке може навіть загорітися (в грудні 1921 р. запас вносив 97,481.000 пудів).

Нова економічна політика, що дала себе відчути з кінця літа і початку осені 1921 року, здалася розгортає широкі перспективи відродження камінновуглевої промисловості. Але страшний голод знов підкопив всі заходи, всі плани і надії. Починаючи з січня біжучого 1922 року, здобич вугля все падає і падає. А в парі з сими підпадають до речки і інші галузі української промисловості, нерозривно зв'язані з камінновуглевою, а найбільше залізодобувача та металургічна промисловість.

Залізодобувача (залізорудна) промисловість займала на Україні друге місце по своїм значінню. Вона зосереджена головним чином в Криворозському районі Катеринославської губернії. За ним йде Керченський район.

Щоб мати загальне уявлення про сучасний стан української промисловості, подмо тут кілька цифр, що характеризують її в довший час. В 1913 році було добуто в Криворозському районі 390 мільйонів пудів руди, що становило 67% всієї залізної руди, здобутої в тім же році у всій бувшій Російській імперії. Як бачимо, і тут У-

країна перетворювалася вже в "серце" загальноросійської залізодобувачої промисловості. Крім залізної руди на Україні, в Нікопольському повіті, на Катеринославщині, поклади дуже важкої для металургічної промисловості марганцевої руди, здобич якої досягала річно 16 мільйонів пудів. 6 на Україні також ще й поклади ртутної руди (живого срібла) — в Донецькому басейні. Поклади ртутні єдині на всю Росію; вони давали що року 2,500.000 пудів ртутної руди, з якої вироблялося чисте живе срібло (в 1916 році його було вироблено 7.000 пудів).

Горожанська війна геть зруйнувала сь важку галузь української промисловості. Вистарчить сказати, що в 1919 році на Україні не працювало вже ні один рудник — ні в криворозькому залізодобувачому районі, ні в нікопольському марганцевому. Та мало того, що рудники не працювали, ні, вони були ще й зруйновані; частина їх була затоплена водою; з частини було розкрадено майже весь інвентар. Особливо було пошкоджено рудники підчас денікінщини; відступаючи з України, білогвардійські банди залишили тільки одні чорні руїни.

Протягом цілого 1920 року йшла підготовча праця по відродженню рудничного господарства (з початку сь працює в Гірській Відділ Катеринославської Губернії, Ради Народного Господарства, а з жовтня 1920 року Відділ руд і мінералів при Українській Раді Народного Господарства). Ремонтувалися всі будинки, машини, відкачувалася вода з рудників. Та загальна господарська криза, брак продовольчих засобів, нестерпачою праця металургічних заводів — не дали можливості успішно повести намічену роботу. Не зважаючи на всі зусилля, в 1920 році не вдалося пустити в роботу ні одного рудника.

В 1921 році вдалося відновити працю на кількох рудниках, але продовольча криза, брак вугля, загальна господарська криза не дали можливості відновити залізодобувачою промисловість України й українська металургічна промисловість все ще живить ся головним чином старими запасами руди.

Ся остання — металургічна промисловість (виплавка чугуна та і продукція заліза та сталі) також зазнала дуже тяжких ударів підчас горожанської війни. А в дореволюційний час металургічна промисловість відіграла в економічному житті України дуже важку роль. Так в 1913 році у всій Росії було виплавлено 252 мільйони пудів чугуна, а в тім числі на Україні 190 міль-

НА ПОШИРЕНІМ ПЛЕНУМІ КОМІНТЕРНА.

Дня 7. червня відбуло ся в Москві засіданє поширеного пленума Комінтерна, на якому були порушені різні питання на тему дня: процес есерів, об'єднаний фронт, положенє комуністичної партії в Чехословаччині і інші.

В дискусіях забирали слово представники комуністичних партій різних країн. Хоч суд над есерами вже скінчив ся, то все-таки як головне орудє тут навести деякі дані про відношенє Комінтерна до сєї справи, так як буржуазна преса цілого світа, а головне пресажовитих соціалістів стараєть ся всіма силами зжухити суд над есерами як головне орудє для очорнюваня совітської власті.

Як відомо, згідно з умовою конференції Трох Інтернаціоналів в Берліні допущено на суд в ролі оборонців есерів представників 2 і 2½ Інтернаціоналів Вандервельда, Теодора Лібкнехта і інших соціал-демократів, сих вірних слуг буржуазії, які розбили конференцію Трох Інтернаціоналів в справі об'єднаного пролетарського фронту. Побачивши доволу себе ворожий настрій пролетаріату Радянських Республік, сь панове демонстративно опустили Росію і нині пишуть маніфести до робітників, які ширю помагає їм розповсюднювати капіталістична преса цілого світа.

З доповіді Зиновєва.

Першим на засіданю пленума Комінтерна дає доклад Зиновєв, голова Виконавчого Комітету Комінтерна. Він між иним сказав:

"Президія Комінтерна ріши- ня пудів, тобто майже 74% загальної російської продукції; в тім же році вироблено було на Україні 141 мільйон пудів заліза і сталі, що при загально-російській продукції заліза і сталі в 246 мільйонів пудів, вносить біля 58% загальної російської продукції.

В кінці 1919 року виплавка чугуна і продукція заліза та сталі зовсім припинилася на Україні. З 63 доменних печей Донецького району працювала тільки одна домна — генератор на Петровському заводі; всі інші були затупшені. Кадри робітників і технічного персоналу зменшились: в 1914 році було 81.254 робітників, а на початку 1920 року — всього біля 30.000 чоловік; одна частина технічного персоналу вийшла за кордон до своїх правлінь, друга — евакуувалася разом з білогвардійцями, третя — просто розбіглися. Управління заводами зруйновалося; трудова дисципліна підпала.

(Дальше буде.)

за взяти офіційну участь в процесі есерів... Світська Росія являєть ся найважлишою країною пролетарської революції, тому пролетаріат цілого світа дуже близько заінтересований у всім, що тепер дієть ся в Росії. Заінтересованє виявленє в Берліні до процесу есерів навіть обома ворожими нам Інтернаціоналами, свідчить про всевітньо-історичне значенє того процесу. Сей процес покаже, як треба боротися з контрреволюцією — мішанства.

2 і 2½ Інтернаціонали, оборонці інтересів буржуазії і мішанства, післи на процес об'єднанє. Се вповні логічно. Комуністичний Інтернаціонал поставив обвинувателів. Се буде вповні правдиве розподіленє ролі... Для виснясеня на процесі ролі буржуазних держав і меншевиків в інтервенції, — а сь процес перед нами пройде вся історія російської революції — усіх її перипетій, — Комінтерн виставив, так сказати, в ролі політичних експертів своїх представників з різних країн"

Предложено Вандервельдові.

Після Зиновєва говорив представник Комуністичної Робітничої партії Польщі Прухняк.

"Минувшю осеню — каже Прухняк — зїстав арештований (в Польщі) комуніст, член союму Домбля, популярний провідник польських селян в центральній, західній Галичині. Його арештовано на основі знань буйного капітана Новака, вимучених у него мук і катувань в польських тюрмах. Між иним, проти него висувает ся безглузде оскарженє в тім, що він, разом з т. Караханом, підготував прот него (Карахана) фактивний атенат з ціллю пошкодити польсько-російським відносинам. П.П.С., яке стоїть тепер у власті і сь недавній провідник Пилсудський, нинішній "начальник держави", палієм об палець не вдарили в обороні Домбля. Який контраст з відношенєм тих панів до процесу есерів!"

Від імени польської комуністичної партії бесідник предкладає звернути ся до Вандервельда з тим, щоб на процесі Домбля були допущені оборонці від Комінтерна.

Радек про берлінські наради.

З довгим докладом про берлінські наради Трох Інтернаціоналів виступив К. Радек. "Нам прийшло ся зробити в

Берліні деякі уступки. Вповні зрозуміло, що 2 і 2½ Інтернаціонали, бачучи, що ми звертаємо ся до них, представників дрібно-буржуазного соціалізму і робітничої аристократії, в свою чергу зажадали від нас уступок в користь дрібно-мішанських есерів, меншевиків і ім подібних. З зовнішньої сторони се вповні логічно: дрібно-мішанські елементи за границею упіймулись за дрібно-мішанськими елементами в Світській Федеративній Республіці. Але по сути се ставити до гори ногами єдиний фронт, бо що-ж инше означають догаданя, поставлені нам в Берліні, як не слідує: "Єсли хочете бороти ся разом з нами проти світового капіталу, то видайте азербайджанську наду, грузинський марганець і український вуголь світовому капіталові". Однак, се було тільки маневром зі сторони 2 і 2½ Інтернаціоналів. Зїрнанє нарад девятиох тим не менше дасть нам вигідні результати: ніхто не може твердити, що єдиний фронт зїрваний через нас; ми зробили уступки, принесли жертви на користь єдиного фронту.

Якими брехливими і істеричними оскарженями проти нас послуговують ся наші вороги, свідчать слідуєчі факти: Кріспієн заявив, що ми "перестали бути пролетарською партією, так як зобов'язали ся в Генуї не нападати протягом 7 місяців на інші країни". Се заявляють ті самі люди, котрі попередню кричали на цілий світ про "соціалістичний імперіалізм", коли Червона армія підходила до Варшави, або коли ми повинні були заняти Грузію, щоби попередити заняте її Англіяччями. Або другий примір: газета німецьких незаисисимців "Фрайгайт" заявляє, що Сов. Росія — противниця всесвітнього робітничого конгресу, так як зобов'язала ся в Генуї не вести комуністичної пропаганди в чужих країнах...

Третій примір: з приводу наших сепаратних переговорів з Францією "Популар" пише про наш "союз з Пуанкаре проти французького пролетаріату", а тимчасом редактор "Популера" Лонге примушений був заявити в Берліні, що вповні одобрює нашу зовнішню політику."

Положенє в Чехословаччині.

На вечірнім засіданю пленума Комінтерна виступили одні за другими представники чехословацької — комуністичної партії Хілек, Шмераль і Крайбіх. Хілек читає доклад про історію розвитку комуністичної партії в Чехословаччині і про її положенє під теперішній час. "На домаганє правого крила соціал-демократичної партії, правительство (Чехословаччині) підприняло в 1920 р. похід проти молодого комуністичного партії; похід почав ся штурмом дому партії в Празі. Робітники відповіли на се страйком протесту, котрий зістав вполений в потоках крові сімох убитих, поверх 5.000 арештованих, з них поверх 3.000 перебули в тюрмі до сілства загалюю 152 роки і 52 дні. Оскаржено 754 осіб; з них 432 були оправдані, а 332 заарештовані загалюю на 245 літ тюрми.

Сила Комуністичної Партії Чехословаччині.

Шмераль говорить про силу Комуністичної Партії Чехословаччині в порівнянню до сили чехословацької буржуазії. "Тепер вповні об'єднали ся всі три тенденції в чехословацькій партії, котрі до часу Третього Конгресу Комінтерна були зв'язані з іменами Крайбіха, Шмерала, Муни і Запотоцького.

Всі резолюції в таких важних справах, як єдиний фронт і робота в профсоюзах і т. д., ухвалювалися одностайно. В профсоюзах є тепер окол 800 тисяч членів, з них 600 тисяч, в сути речі, індиферентна маса; вона не задоволена, стараєть ся вийти з профсоюзу, щоби не платити вкладок. І ось в переходний період сь елементи переймають наші комуністичні лозунги, лають профсоюзів бюрократією.

В порівнянню з величюю нашої країни і силою нашої буржуазії наша партія надвичайно сильна. Наша держава тепер-зверх індустриальна; ми маємо промисловий апарат для продукування фабрикатив на 70 мільйонів консументів, а в країні всього 14 мільйонів мешканців. 70 процент капіталу буржуазії в руках німецької буржуазії а правительство в руках чехословацької буржуазії. Чехословацька держава може держати ся у воєнній відношеню тільки при допомозі Франції, але се означає протирісську орієнтацію, а при ній далше ітснованє чехословацької держави економічно неможливе.

Тому чеська буржуазія не бере на себе відповідальності за правліне країною: на чолі правлітєвства стоять маріонетки, двоє інтелігентів — Масарік і Бенеш. В виду того хаотично-го положеня, навіть ворожі нам елементи не мали-б нічого проти сформованя робітничого правлітєвства.

Представники промислу казали нам, що вони воліли-б мати в себе правительство на взір саксонського, в котрім комуністи грали-б ролю "яничка на вазі", т. є. рішали би своїми голосами на користь тої чи иншої партії."

Після Шмерала говорив Крайбіх і прихилив ся до комуністичної участі в процесі есерів представників чехословацької комуністичної партії Шмерала і Муни, так як процес есерів має велике значенє для Чехословаччині. "Адже чеські легіонери були співробітниками есерів, та й тепер сь сь послідні працюють у нас в Чехії", сказав Крайбіх.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Доноси соціал-демократів.

На донос німецьких соціал-демократів арештовано тов. Кунте-Брунера, що проводив боротьбою текстильних робітників в Крацав.

тепер партія находит ся на передодні великої політичної боротьби. В липні повинні відбутись муніципальні вибори, на котрих соціал-патріоти з соціал-демократами на чолі боятя сь повного свого провалу, так як для них ясно, що маса виборців на сторони комуністів. По ініціятіви сих буржуазних партій, правительство внесло в парламент законопроект, який відтягає вибори на рік. На сій почві повинна розгоріть ся в парламенті остра боротьба.

В 54-ох профсоюзах, об'єднаних в Союзі Профсоюзів, находитя ся під комуністичним руководством союз: сльсько-господарських робітників, мулярів, столярів, робітників хемічної індустрії і шевців.

Сила Комуністичної Партії Чехословаччині.

Шмераль говорить про силу Комуністичної Партії Чехословаччині в порівнянню до сили чехословацької буржуазії. "Тепер вповні об'єднали ся всі три тенденції в чехословацькій партії, котрі до часу Третього Конгресу Комінтерна були зв'язані з іменами Крайбіха, Шмерала, Муни і Запотоцького.

Всі резолюції в таких важних справах, як єдиний фронт і робота в профсоюзах і т. д., ухвалювалися одностайно. В профсоюзах є тепер окол 800 тисяч членів, з них 600 тисяч, в сути речі, індиферентна маса; вона не задоволена, стараєть ся вийти з профсоюзу, щоби не платити вкладок. І ось в переходний період сь елементи переймають наші комуністичні лозунги, лають профсоюзів бюрократією.

В порівнянню з величюю нашої країни і силою нашої буржуазії наша партія надвичайно сильна. Наша держава тепер-зверх індустриальна; ми маємо промисловий апарат для продукування фабрикатив на 70 мільйонів консументів, а в країні всього 14 мільйонів мешканців. 70 процент капіталу буржуазії в руках німецької буржуазії а правительство в руках чехословацької буржуазії. Чехословацька держава може держати ся у воєнній відношеню тільки при допомозі Франції, але се означає протирісську орієнтацію, а при ній далше ітснованє чехословацької держави економічно неможливе.

Тому чеська буржуазія не бере на себе відповідальності за правліне країною: на чолі правлітєвства стоять маріонетки, двоє інтелігентів — Масарік і Бенеш. В виду того хаотично-го положеня, навіть ворожі нам елементи не мали-б нічого проти сформованя робітничого правлітєвства.

Представники промислу казали нам, що вони воліли-б мати в себе правительство на взір саксонського, в котрім комуністи грали-б ролю "яничка на вазі", т. є. рішали би своїми голосами на користь тої чи иншої партії."

Після Шмерала говорив Крайбіх і прихилив ся до комуністичної участі в процесі есерів представників чехословацької комуністичної партії Шмерала і Муни, так як процес есерів має велике значенє для Чехословаччині. "Адже чеські легіонери були співробітниками есерів, та й тепер сь сь послідні працюють у нас в Чехії", сказав Крайбіх.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Доноси соціал-демократів.

На донос німецьких соціал-демократів арештовано тов. Кунте-Брунера, що проводив боротьбою текстильних робітників в Крацав.

Евген Варга.

ЕКОНОМІЧНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОЛЕТАРСЬКОЇ ДИКТАТУРИ.

Переклад П. Христово.

(Продовжене.)

Троцький бачить розвязку в робітничій колєліяній контролі і в певному самообмеженю робітників, котрі знають, де представник робітників може сказати рішаюче слово, а де потрібно звільнити місце для техніки, спеціаліста, котрі озброєні певним знанням, на котрих положено більшу відповідальність і котрих повинно взяти під дбайливу політичну контролю."

Тут поставлено проблему на весь її зріст, але рішеня власне не дано. Труднощі, які постають при визначеню компетенції технічних керовників і фабрично-заводської ради, — ми говорили про се в розділі про організацію, — дуже легко перемогти, коли є на те добра воля обох сторін. Та чи можна заохотити технічних урядовців, вихованих в егоїстично-капіталістичній психології, до ширшої та інтензивної праці при зменшеню їхнього утриманя до лєресичної робітничої платні? З другого боку, чи можна, при політичному панованю робітничої класи досити того, щоб звичайне, некваліфікованє робітництво, маючи політичну власть в своїх руках, підпорядкувалося в продукції розпорядженям технічних урядовців і, не зважаючи на принципове зрівнанє умов праці, забезпечило їм в дійсности вишу платню і ліпші умови праці?

Для вирішеня поставленого питання необхідно далі продовжити наш аналіз. Верста урядовців, працюючих в продукції і обмін: банкові урядовці, промислові урядовці, уря-

довці різних установ для комерційних зносин і торгівлі, котрих звичайно, в протилежність державним урядникам, називаємо приватними урядовцями, — ся верства виступає єдиною лише через те, що вона об'єднуєть ся в одній, охоплюючій всіх, професійній спілці. Що-ж торкаєть ся її ролі в продукції, то тут вона поділяєть ся остро на дві верстви. 90 відсотків виконує цілком звичайну пересічну працю, котрої в короткий час може навчитися кожний чоловік, що має здоровий людський розум; се армія канцелярських урядників, машиністів, бухгалтерів, кореспондентів, служачих в складах та складах, прихильників і т. п. Духова праця сєї урядничої верстви ні в якій разі не перевищує духової праці багатьох так званих фізичних робітників. Схематизація праці зробила тут в останні десятилітє величезний поступ. Кореспондентам великих підприємств залишаєть ся не раз, — як пише десь Вольдт, — лише так багато свободи, що вони можуть рішати самостійно тільки питанє про те, чи закінчити листа словами "з пошаною", "з великою пошаною" чи, нарешті, якоюсь иншою шаловнобіжною присказкою. Ся прикриси нумерують ся, а потім позначають ся, чи були вони виконані і кілька разів. Також система Тейлора зробила не безуспішні спроби в напрямку сєє дальшого механізуваня канторської праці.

Отже немає жадного ґрунту для того, щоб забезпечувати сій урядничій верстві ліпші умови праці, ніж як мають обучені продукційні робітники, — тим більше не має, що з припиненем анархії і організацією центрального управління господарством канторська, бюрова праця сєє більше впрощуєть ся та типизуєть ся.*) Таким чином, підкреслюємо сєє раз,

немає жадного ґрунту ставити в якесь виключенє становищенє сь величезну армію урядників забезпечувати її вишчею, здобуті, на службі в капіталістичному класовому устрою. Деякі умови їхньої праці — як робочий день, строк виповідженя і т. п. — можуть бути цілком спокійно прирівнані до умов праці робітників. В иншому-ж се прирівнанє має відбуватись через поліпшенє умов праці фізичних робітників. Так треба було би поширити на всіх робітників право на певний відпочинок, з задержанєм платні. Приклади з капіталістичної практики доводять, що робітники цілком надолужують прогайний на відпочинок час значним підвищенєм продуктивності своєї праці після відпочинку. Боятися саботажу сєї урядничої верстви або того, що вона покине працю, не доводить ся, бо з одного боку легко доглядати за її працею, а з другого — сих урядників легко замінити робітниками.

Зовсім инакше стоїть справа з рештою урядовців сєї верстви, з рештою, що вносить якусь 10 а то й менше відсотків і охоплює фахових продукційних урядників; технічних керовників, організаторів, хемиків і т. д. Іх не можна порівняти з сь простими робітниками. Звернувшись до постутом капіталістичних продукційних форм, Почаєть через погляд праці в середині контролю, таким чином відбуваєть ся лише односторонній розвиток спеціалізації в продукції, що не тягне за собою майже ніяких продукційних витрат з боку капіталістів, бо справність робітника розвиваєть ся само собою в процесі виконуваня ним одної й тої функції. З другого боку через те, що початкова освіта, торговельні знаня, знаня мов і т. п. з постутом науки і народної освіти дають ся все ширше, легше і дешевше, і все сєє в тім більший мір, чим більше капіталістичній формі продукції пристосуюють до практичних потреб методи навчаня і т. п. Загалем поширенє народної освіти дає можливість набирати сих служачих з тих клас, які раніше були позбавлені сєї можливості і призначені до гіршого способу житя. — Через сєє, за малими винятками, вартість робочої сили сих людей в постути капіталістичної продукції зменшуєть ся: їхній заробіток падає, в той час як їхня праездатність зростає. "Капітал" — ШІІ.

*) К. Маркс вказав на сєє це прїстєлітє тому. "Власний комерційні робітники належать до класу опалучуваної класи звичайних найманих робітників, до тих, чия праця є вправнійшою, ніжшою від пересічної праці. Між тим платня має тенденцію падати, навіть у відношеню до

на замінити робітниками, і їхню працю трудно контролювати через робітників, як се ми вже вказували вище.

"Без проводу спеціалістів різних галузей знаня, техніки й досвіду є неможливий перехід (від диктатури пролетаріату до соціалізму), бо соціалізм вимагає свідомого й масового поступу наперед до вищої, в порівнянню з капіталізмом, — продуктивності праці. Спеціаліст-ж в своїй масі, через усі обставини того суспільного житя, яке зробило іх спеціалістами, сутя буржуазні спеціалісти... Маса саботажників "іде на службу", але ліпших організаторів і визначніших спеціалістів держава може використати або старим способом, по буржуазному, себто за високу платню, або по новому, по пролетарськи, себто утворенем таких відносин загальною підрахунку і контролі, котрі неминучо й самі собою привабили-б і притягли спеціалістів".*)

Ми з свого боку не віримо, щоб можна було, хоч би й найкращою організацією, примусити сї сили до ширшої, відданної праці. Між иним, не було сєї організації і в Росії. Через сєє Ленін пише далі:

"Ми мусимо тепер ужити старого, буржуазного засобу і згодити ся на дуже високу плату "услуг" визначніших з буржуазних фаховців. Ясно, що такі заходи є компроміс, що вони являють ся збоченєм від засад всякої пролетарської власті, які вимагають зрівнаня платні з пересічною робітничою платнею... Ступнем назад нашої соціалістичної, радянської державної власті, котра від самого початку проголосила й повела політику зменшеня великої платні до заробітку пересічного робітника."

*) Ленін: "Чергові завдання совітської власті", Берлін, 1919.

(Дальше буде.)